

รายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน
กับผลประโยชน์ส่วนรวม ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสำราญ
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ (รอบ ๖ เดือน)

จัดทำโดย ศปท .อบต.ศรีสำราญ
เมษายน ๒๕๖๔

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่าง ๆ การป้องกันการทุจริต คือ การแก้ไขปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานและผู้บริหารทุกคน และเป็นเจตจำนงขององค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ อันเป็นวาระเร่งด่วน ของรัฐบาล

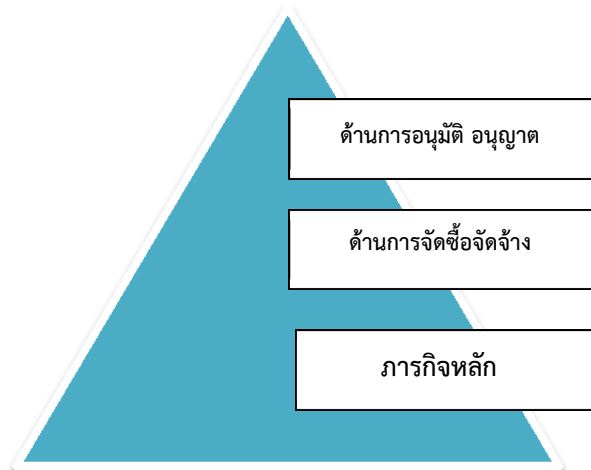
การนำเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสำราญ โดยใช้แนวทางปฏิบัติตามคู่มือการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งจัดทำโดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสำราญ (ศปท.อบต.ศรีสำราญ) จะช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสำราญ จะไม่มีการทุจริต หรือในกรณีที่พบว่าการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กร ที่ไม่มีการนำเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าได้โดย ให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

๑. กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ

- ๑.๑ Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้วทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก
- ๑.๒ Detective: เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่อง ตั้งแต่แรกตั้งข้อบ่งชี้ บางเรื่อง ที่น่าสงสัย ทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสขึ้นแก่ผู้บริหาร
- ๑.๓ Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่ การสุ่มเสี่ยงการกระทำผิดในส่วน ที่ พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดขึ้นมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสที่จะเกิดขึ้นซ้ำอีกทั้งที่ผู้ว่าทำไปแล้ว มีความเสี่ยงต่อการทุจริตจะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ไม่เปิดช่องว่างให้เกิดการทำการทุจริต เข้ามาได้อีก
- ๑.๔ Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปรามล่วงหน้าในเรื่อง ประเด็นที่ไม่คุ้นเคยในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต

๒. ขอบเขตความเสี่ยงการทุจริตประกอบด้วย

- ๒.๑ ความเสี่ยงการทุจริตจากภาระงานด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๒ ความเสี่ยงการทุจริตจากภาระงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง
- ๒.๓ ความเสี่ยงการทุจริตจากภาระงานด้านภารกิจหลักตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน

๓. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๙ ขั้นตอน

- ๓.๑ การระบุความเสี่ยง
- ๓.๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง
- ๓.๓ เมทริกส์ระดับความเสี่ยง
- ๓.๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง
- ๓.๕ แผนบริหารความเสี่ยง
- ๓.๖ การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง
- ๓.๗ จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง
- ๓.๘ การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง
- ๓.๙ การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง เทคนิคในการระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วย วิธีการต่าง ๆ ดังนี้

การประเมิน...

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตครั้งนี้ใช้วิธีระดมสมอง เพื่อระบุความเสี่ยงด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง สามารถระบุความเสี่ยงได้ ดังนี้

ตาราง ๑ ระบุความเสี่ยง (Know Factor and Unknown Factor)

ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านการ จัดซื้อจัดจ้าง		ระบุรายละเอียดความเสี่ยงการทุจริต	
<p>ขั้นตอนหลัก การจัดทำร่างขอบเขตงาน ขั้นตอนย่อยที่มี</p> <p>ความเสี่ยงการทุจริต</p> <p>- มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจของ เจ้าหน้าที่ มีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสมหรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้อง การกีดกันหรือการสร้างอุปสรรค</p>		Know Factor	Unknown Factor การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ คุณสมบัติทางด้านเทคนิคไม่เหมาะสม เกิน ความจำเป็น ทำให้ต้องใช้ต้นทุนเกินความจำเป็น
<p>ขั้นตอนหลัก การกำหนดราคากลาง ขั้นตอนย่อยที่มี</p> <p>ความเสี่ยงการทุจริต</p> <p>- มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจของ เจ้าหน้าที่ มีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสมหรืออาจมีการเอื้อประโยชน์หรือมีการช่วยเหลือพวกพ้อง การกีดกันหรือการสร้างอุปสรรค</p>		ผลการประกวดราคา กลางสูงกว่าราคาที่ประกวดราคาได้เกิน กว่า - ✓ %	
<p>ขั้นตอนหลัก การตรวจการจ้าง</p> <p>ขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยงการทุจริต</p> <p>- มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจของ เจ้าหน้าที่ มีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสมหรืออาจมีการเอื้อประโยชน์หรือมีการช่วยเหลือพวกพ้อง การกีดกันหรือการสร้างอุปสรรค</p>		คณะกรรมการตรวจ การจ้าง/ตรวจรับพัสดุ ใช้เวลาในการตรวจรับ งานมากเกินจำเป็น	
Know Factor	ความเสี่ยงทั้งปัญหา พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดขึ้นมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติว่าเคยเกิดขึ้น อยู่แล้ว		
Unknown Factor	ปัจจัยที่มีความเสี่ยงมาจากการพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคตปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (คาดการณ์ล่วงหน้า)		

ขั้นตอนที่ ๒...

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง ให้นำขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยงการทุจริต จากตารางที่ ๑ มาแยกเพื่อแสดงสถานะ ความเสี่ยงการทุจริต ออกตามรายสีไฟจราจร เขียว เหลือง แดง ส้ม โดยระบุสถานะ ของความเสี่ยงในช่องสีไฟจราจร

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถเฝ้าระวังความรอบคอบระมัดระวัง

ในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน

ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอนจนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุม

ข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติได้

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก

คนที่ ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิด

หรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามสีไฟจราจร)

ขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยง การทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑. การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการ ร่าง ขอบเขตของงาน (TOR)	✓			
๒.การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการ กำหนดราคากลาง	✓			
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการ ตรวจรับพัสดุ	✓			

ขั้นตอนที่ ๓...

ขั้นตอนที่ ๓ เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix) คือ การกำหนดค่าคะแนนความเสี่ยงของปัจจัยความเสี่ยงตามตาราง (ตาราง ๒) ตามระดับคะแนนความจำเป็นของการเฝ้าระวัง คูณกับระดับคะแนนความรุนแรงของผลกระทบ ดังนี้

๓.๑ ระดับความจำเป็นการเฝ้าระวังมีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการงานนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น MUST หมายถึง มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือ ค่าอยู่ในระดับ ๒ หรือ ๓

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการงานนั้น ๆ แสดงว่า กิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึง มีความจำเป็น อยู่ในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตค่าของ SHOULD คือ ค่าอยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบมีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาวศิเครือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อผู้ใช้บริการกลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระบวนด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒ ตารางที่ ๓ Scoring ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง (ตารางเมทริกส์ระดับความเสี่ยง)

ตารางย่อยที่มีความเสี่ยง การทุจริต	ระดับความจำเป็นการ เฝ้าระวัง	ระดับความรุนแรงของ ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยงรวม (จำเป็น x รุนแรง)
๑. การ จัดซื้อจัด จ้าง ขั้นตอนการร่างขอบเขต ของงาน (TOR)	๑	๑	๑
๒. การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการกำหนดราคา กลาง	๑	๑	๑
๓. การ จัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการตรวจรับพัสดุ	๑	๑	๑

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk – Control Matrix Assessment) ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น x รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มา ทำการประเมินการควบคุมการทุจริตว่ามีระดับ การควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง ใฝ่ระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการจะแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน รายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบ ผลงาน องค์กรแต่ยอมรับได้ดี มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบ ถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ แสดงผลการประเมินควบคุมความเสี่ยง

ขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพ การจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความ เสี่ยงระดับ ต่ำ	ค่าความ เสี่ยงระดับ ปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการจัดทำ TOR	ดี	ต่ำ	-	-
- การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการกำหนด ราคากลาง - การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการตรวจรับ พัสดุ	ดี	ต่ำ	-	-

ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk – Control Matrix Assessment) ในขั้นตอนที่ ๔ ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยงระดับสูง หรือค่าความเสี่ยงระดับ ๕ หรือ ๖ หรือ ๗ หรือ ๘ หรือ ๙ โดยเฉพาะช่องสูง ๙ ควรเลือกมาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตก่อนเป็นอันดับแรก

จากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตดังกล่าว พบว่าค่าประเมินความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับ ๒-๔ หรืออยู่ในระดับต่ำ – ค่อนข้างต่ำ คุณภาพการจัดการอยู่ในระดับดี – พอใช้ การบริหารจัดการความเสี่ยงอยู่ในระดับเฝ้าระวัง และทำกิจกรรมบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๖ การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง เพื่อติดตามการเฝ้าระวัง เป็นการประเมิน การบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรม ตามแผนบริหารความเสี่ยงของขั้นตอนที่ ๕ ซึ่งเปรียบเทียบ เป็นการสร้างตะแกรงดัก เพื่อเป็นการยืนยันผลการป้องกันหรือแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยการแยกสถานการณ์เฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตต่อไป ออกเป็นอีก ๓ สี ได้แก่ สีเขียว สีเหลือง สีแดง

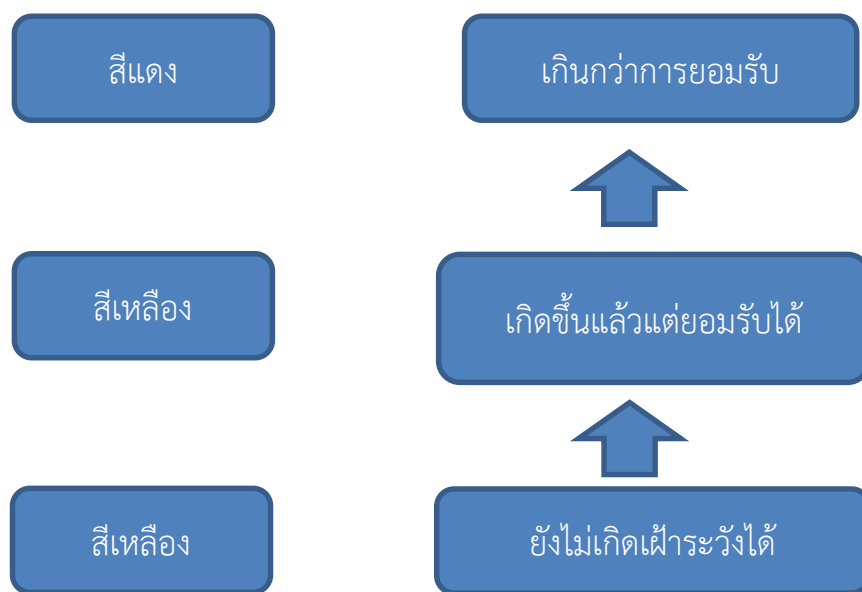
ตารางที่ ๖ ตารางการจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

ขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	แดง
๑. การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการร่างขอบเขตของงาน (TOR)	✓		
๒. การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการกำหนดราคากลาง	✓		
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการตรวจรับพัสดุ	✓		

สถานะสีเขียว : ไม่เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง ไม่ต้องทำกิจกรรมเพิ่ม

สถานะสีเหลือง : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง แต่แก้ไขได้ทันท่วงที ตามมาตรการ นโยบาย โครงการ กิจกรรมที่เตรียมไว้ แผนใช้ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตลดลง ค่าความเสี่ยงรวมไม่เกินระดับ ๖

สถานะสีแดง : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายยังแก้ไขไม่ได้ ควรมีมาตรการ นโยบาย โครงการ กิจกรรมเพิ่มขึ้น แผนใช้ไม่ได้ผล ค่าความเสี่ยงรวมเกินระดับ ๖

ขั้นตอนที่ ๗ จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยงแนวทางการบริหารความเสี่ยง

๗.๑ สถานะสีแดง ค่าระดับความเสี่ยงรวม เท่ากับ ๗,๘ และ ๙ ความเสี่ยงอยู่ในระดับเกินกว่า การยอมรับ ควรมีแผนงานมาตรการกิจกรรมบริหารจัดการความเสี่ยงเพิ่มเติม

๗.๒ สถานะสีเหลือง ค่าระดับความเสี่ยงรวม เท่ากับ ๔,๕ และ ๖ ความเสี่ยงอยู่ระดับเกิดขึ้นแล้ว แต่ยอมรับได้ ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

๗.๓ สถานะสีเขียว ค่าระดับความเสี่ยงรวม เท่ากับ ๑,๒ และ ๓ ค่าความเสี่ยงรวมอยู่ในระดับยังไม่ เกิด ควรเฝ้าระวังต่อเนื่อง

ตารางที่ ๗ แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงการ ดำเนินงาน ที่อาจก่อให้เกิดทุจริตหรือ การ ขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสำราญ

ระบุความเสี่ยงด้านการ ดำเนินงาน ที่อาจก่อให้เกิดการ ทุจริต	ค่าประเมินความเสี่ยง รวม	แนวทาง/กิจกรรมบริหารจัดการ ความเสี่ยง
๑. การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการ จัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR)	๑	- จัดกิจกรรมอบรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม องค์ความรู้ด้านการป้องกัน การ ทุจริต การส่งเสริมวัฒนธรรมสุจริต ให้ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง - การสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันและ เฝ้า ระวัง การทุจริต เช่น พัฒนาระบบ เทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อเพิ่มช่องทาง การร้องเรียน การทุจริตที่มีประสิทธิภาพ กิจกรรม เสริมสร้าง ความตระหนักรู้ ด้านการดำเนิน นโยบายการต่อต้านการ ทุจริตแก่ คู่ค้า รัฐวิสาหกิจ เป็นต้น
๒. การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการ กำหนดราคากลาง	๑	
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอนการ ตรวจการจ้าง	๑	

